

Становище

Относно дисертация за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ Област на Висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление: 3.2 Психология. Научна специалност: Педагогическа и възрастова психология, на тема:

Самооценката за професионално самоусъвършенстване на учителите

Докторант: Христо Йорданов Йорданов

Представен е дисертационен проект върху различни аспекти на самооценката на учители и връзката ѝ с стилове на взаимодействие в училище. Дисертацията съдържа увод, три глави, изводи и препоръки за практиката, приноси, литература и приложение.

Обемът на дисертацията е 144 страници. Разработена е в три глави, изводи, литературата 99 източника на кирилица и 20 източника на латиница и приложение.

Теоретичната част обхваща добре структуриран литературен обзор с ясна насоченост в съответните теоретични подходи като са анализирани литературните източници в рамките на съществени взаимовръзки на самооценката на учители. Докторантът дискутира проблеми на взаимозависимости между самооценката от една страна и феномени като: атрибутивен стил, Аз-ефективност, комуникативни стратегии на личността, кариерна мотивация на учителите, стилове на взаимодействие с учениците. Логиката в излагането на теоретични подходи създава добра база и за изследователската програма. Заявена цел на дисертационното изследване е: да се проучи самооценката на учители от гледна точка на професионалното им самоусъвършенстване. За характеристики на самооценката се приемат диагностиката на атрибутивния стил, кариерната мотивация и стиловете на взаимодействие на учителите с учениците. Задачите са ясно формулирани и се посочва разграничението на задачи по отношение на концептуалното изясняване на терминологията

и изследователски задачи, свързани с емпиричното изследване. Това е положителен момент, но създава очаквания за концептуално развитие на някои от дискутираните понятия и феномени, каквото не е развивано в дисертационния труд. Хипотезите, макар и представени в общи формулировки са релевантни на целта и задачите на изследването. Като методи на изследване са включени няколко скали - Личностна скала за атрибутивен стил на личността, тест за кариерна мотивация на личността, скали относно нагласите за взаимодействие с учениците – за демократичен и за авторитарен стил. Доказани са взаимовръзките между основните изследвани променливи – между самооценка и атрибутивен стил, самооценката за кариерна мотивация и стилове на взаимодействие. Не може обаче да се твърди, че са доказани хипотези за възрастови различия в кариерната мотивация общо или в нагласите за взаимодействие с учениците общо – значими различия има само по някои нагласи и това би трябвало да е анализирано в текста. Същото се отнася и за възрастови различия по атрибутивен стил и нагласи за взаимодействие – единствено по индикатори като „хваля и подкрепя“ е налице значима разлика. И това също е необходимо да се коментира. Подобна е ситуацията и в други части на анализа на данни - търсената връзка между характеристики на стиловете на взаимодействие на учителя с учениците и на кариерната му мотивация показва значимост само за „стремящи се към стабилност“, което е отбелязано от докторанта, но не е дискутирано, а се обобщава, че хипотезата е потвърдена. И разликите по пол са по отношение на „приема чувствата“ и „дава напътствия“ като жените са със значимо по-високи стойности, а не както пише докторантът, че това са нагласите за взаимодействие „критикува“ и „хваля и подкрепя“(?).

В представеният дисертационен проект е дискутирана и изследвана много съществена страна на социалната практика – какво себевъзприемане имат български учители и какви стилове на взаимодействие използват във всекидневната си педагогическа практика спрямо децата. Тези проблеми са измежду най-актуалните за българското образование, независимо, че то е обременено и с редица несвършенства

в системата си, в съдържанието на преподавания материал, в условията, при които учат българските деца и т.н. Така или иначе, проведено е едно сериозно и трудно за изпълнение изследване с немалка извадка от близо 300 учители. Бих препоръчала докторантът да обоснове по-ясно изводите си и да коригира пропуски в анализа на данни.

В заключение, въпреки някои бележки, имам нагласа да подкрепя след публичната защита, присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Христо Йорданов.

29.09.2016г.

Подпис

Проф. д-р Й. Зографова